

24/4

CEYLONS DEMOKRATI I KRIS

VID UTFORMNINGEN av Ceylons demokrati finns inte skäl att dröja. Så långt möjligt har man följt det brittiska mönstret. Generalguvernören är drottningens ställföreträdare och formellt statschef, men utses i realiteten av den sittande regeringen och har endast representativa funktioner. Regeringen är ansvarig för parlamentet på samma sätt som den engelska ministären. Av de två kamrarna har senaten — till hälften utsedd av regeringen, till hälften av representanthuset — starkt beskurna befogenheter, liksom överhuset i England. Representanthuset utses till större delen (99 platser av 105) genom val; det vanliga är majoritetsval i enmanskretsar, men ett antal mandat är genom skilda bestämmelser reserverade för de indiska och muhammedanska minoriteterna; sex medlemmar tillsätts av regeringen. I detaljer är överensstämmelsen med de engelska konventionerna slående; Erskine Mays handbok i parlamentarisk praxis återopas med samma vördnad som i Westminster.

Det väsentliga är att denna demokrati hittills fungerat tämligen framgångsrikt och friktionsfritt. Opinionsbildningen har varit fri, minoriteterna har respekterats. Så har exempelvis tamilspråket varit det främsta undervisningsspråket i områden med en majoritet av tamiler. Valagitationen, huvudsakligen muntlig, har varit livlig, och valdeltagandet har uppgått till över 75 procent; partierna framträder under officiellt registrerade symboler på grund av den begränsade läskunnigheten. Den stora partisplittningen, de många parlamentarikerna utanför partierna och styrkan av vissa extremistgrupper har emellertid varit svaghetstecken som förebådat den kris de nyligen genomförda valen innebär.

Majoriteten och ledningen låg under hela självständighetstiden till regeringsskiftet efter vårens val hos politiska grupper som för

Solomon Bandaranaike, segerherre vid det nys genomförda valet på Ceylon, delar ut riskaka åt sina barn.

tio år sedan slogs ihop till förenta nationella partiet. Kärnan i detta parti är utan tvivel den något europeiserade och intellektualiserade över- eller medelklass som stod i spetsen för frihetsrörelsen, men partiet har länge lyckats att vinna betydande understöd också bland landsbygdens väljare. Något mera utformat program har partiet, som snarare är en koalition än ett enhetligt parti, inte haft; många av de ledande männen såg det väsentliga målet i oberoende, och sedan oberoende vanns har man lagt efter lägligheten, med kompromisser och eftergifter åt aggressivt missnöjda folkgrupper på grundvalen av en allmän konservatism. Som partiets stora förtjänst framstår dess respekt för demokratin, dess tolerans mot minoriteterna och dess vilja till samarbete; under vissa tider har representanter för Ceylontamilerna och muhammedanerna varit medlemmar av regeringen. Under den tid partiet satt vid makten hördes även i de egna leden kritik av kabinetts bristande initiativkraft och obenägenhet att utforma och genomföra ett ekonomiskt program i större stil; de goda tiderna efter Koreakrigets utbrott har säkerligen bidragit till dädlösheten. En rad korruptions-skandaler försvagade styrelsens popularitet. Det är betecknande att så gott som hela pressen och alla engelskspråkiga tidningar systematiskt stött detta parti.

Partiets ledare under de senaste åren, sir John Kotelawala, är landets mest färgstarka politiker. I sin i våras utgivna memoarbok (*An Asian Prime Minister's Story*) berättar han öppet, muntert och pratigt om sitt liv. Rik genom arv bodde han under många år på 20-talet i England och Frankrike som student, "playboy", polo- och tennisspelare; en nära släkting, som vid den tiden var regeringschef, förde honom i början av 30-talet in i politiken, där han snart fick en stark

bland de mera gammaldags bud-
disterna ha minskat regeringspar-
tiets möjligheter i år, vid det första
valet under hans ledning.

Kotelawala och hans parti har
utomordentligt starkt betonat sam-
hörigheten med England och över
huvud den västliga världen. På
Bandungkonferensen för ett år se-
dan gjorde han sensation genom

Sir John Kotelawala.

sina klara anklagelser mot kom-
munismen som en form av kolonial
imperialism, och i sin memoarbok
uttrycker han sig likaså med all
tydlighet. Det brittiska styret hade
visserligen svaga sidor, skriver han,
men "det lärde oss att uppskatta
den demokratiska livsformen och
att strida för vår frihet i konsti-
tutionella former". "Ett totalitärt
tyranni skulle vara oändligt mycket
värre än den mest brutala impe-

7
deklarerat vårt motstånd mot Sov-
jets kolonialism lika väl som mot
Västerns imperialism", förklarade
han i Bandung. Alla förbindelser
med Ryssland och det kommunist-
iska Kina avbröts visserligen
inte av Kotelawalas regering —
ett avtal om bytet av kinesiskt
ris mot gummi från Ceylon hör
till de diplomatiska framgångar-
na — men regeringen erkände ej
Kommunist-Kina och avvisade
inviter om ömsesidiga besök, del-
vis sannolikt av fruktan för kom-
munistiska oroligheter i Colombo.

Oppositionen mot Kotelawala i
det 1952 valda representanthuset
var heterogen och företräddes av
en rad små partier. Det s.k. fri-
hetspartiet, vars ledare Solomon
Bandaranaike är segerherre vid
valet i denna månad och har bildat
den nya regeringen, har både reak-
tionära och radikala drag. Det
företräder buddistiska, singale-
siska och agrara särintressen, men
kräver också begränsning av för-
bindelsen med England, åtgärder
mot det utländska kapitalet och
"vänskapsförhållanden med alla",
dvs. även med Ryssland och Kom-
munist-Kina.

Då förenta nationella partiet
1952 fick en miljon röster stan-
nade frihetspartiets siffra vid

bortåt 400.000. Vid valet denna
månad fick Kotelawalas parti
730.000 röster, men endast åtta
platser i representanthuset mot 54
år 1952. Bandaranaikes koalition
fick 1.045.000 röster och erövrade
51 mandat; dessutom har regerin-
gen enligt författningen rätt att
utse sex medlemmar. Den utpräg-
lade vänsteroppositionen utgörs
av två socialistiska och ett kom-
munistiskt parti, av vilka det se-
nare 1952 erövrade 100.000 röster
och vid vårens val 120.000, dvs.
omkring 3,5 procent av de avgivna
rösterna.

Medan frihetspartiet vädar till
bönderna, söker dessa vänsterpar-
tier vinna, och har i stort sett
vunnit, städernas arbetare med
sina krav på socialisering av te-
och gummiplantagerna och snabb
industrialisering i statlig regi.

Vid det nyligen hållna valet bil-
dades en allians av frihetspartiet
och flertalet socialister. Kulturellt
och ekonomiskt är dessa riktning-
gar divergerande, men de kan sam-
arbeta på grund av att gemensam-
ma mål finns på huvudsakligen
andra områden. Nationalismen kan
sägas vara det väsentliga binde-
medlet: republik, avskaffande av de
engelska baserna, L-skärning av
de utländska intressena, singale-
siska som statsspråk, neutral ut-
rikespolitik. Samverkan blev desto
lättare som de båda riktningarna
därigenom kunde vinna en del på
regeringspartiets bekostnad, men
inte riskerade att försäga varandra
eftersom frihetspartiets klientel är
de missnöjda bönderna, socialistern-
nas industriarbetarna. Koalitionens
stora valseger framstår som in-
ledning till ett nytt skede i lan-
dets politik.

Det mest intressanta är frihets-
partiets framgång. Denna står i
nära samband med en allmän ten-
dens till nationalistisk och bud-
distisk reaktion, som skall beskri-
vas i en avslutande artikel.

HERBERT TINGSTEN

En föregående artikel om Ceylon
av Herbert Tingsten var införd i
lördagens tidning.

Partisymboler, använda vid 1947 års val. Elefanten representerar
förenta nationella partiet.

ställning genom duglighet, debatt-
förmåga och vinnande gemytlig-
het. Formellt är han buddist, men
han tycks ta religionen än mindre
allvarligt än politiken. Hans glada
liv, som han själv belåtet antyder,
hans kapplöpningshästar och fes-
ter, hans obesvärade uppskattning
av starka drycker och kött, torde

rialism vi känt förr i tiden." "Om
de länder som talar om fred i
världens rådslag verkligen menar
fred, och önskar fred, så bör de
förstå att faran för freden i vår
tid ligger i de ansträngningar som
kommunismen gör för att vinna
fästet i Asien." "Om vi var eniga
i vårt motstånd mot kolonisystemet,
skulle det då inte vara vår plikt att